

Lapsi tarvitsee vanhemmuutta

Lapsi on Jumalan lahja, elämän ihme. Vanhempana olemme korvaamattomia lapsillemme ja heistä huolehtiminen ja heidän kasvattamisensa tulisi olla etusijalla, kun heidät on uskottu huostaamme.

Alf B Svensson haastaa ja rohkaisee vanhempia kasvuun kirjassaan ”Uskalla olla vanhempi”. Hän toteaa, että kasvattajat ovat nykyään usein epävarmoja, liian myöntöväisiä ja selkärangattomia. Vanhempien tulisi selvästi viestittää lapselle, mikä on oikein ja mikä väärin, mikä on sopivaa käytöstä ja mikä ei. Aikuisuus on vastuullista vallankäyttöä, kuten terapeutti Tommy Hellsten asian ilmaisee. On itse haluttava kasvaa aikuisuuteen ja uskallettava olla aikuinen. Lapsi halveksii liian sallivaa aikuista ja vaikkakin hän purnaa rajoista, hän on lopulta niistä kiitollinen. Eräs kasvattaja totesi kirjassaan, että lapsen tärkein tehtävä on panna vanhemmilleen hanttiin ja vanhempien tärkein tehtävä on pysyä hengissä, lisätehtävänä vanhemmilla oli olla läsnä ja kiinnostua lapsesta.

Joissakin tapauksissa on kadonnutta vanhemmuutta yritetty herättää henkiin koko kylän voimin käynnistämällä ”koko kylä kasvattaa” projekteja” ja antamalla varhaista tukea perheille. Projekteissa on ollut mukana sosiaalitoimi, virkavalta, koulu, päivähoido ja

vanhemmat yhdessä. Tässä on myös seurakunnilla valtava mahdollisuus tulla auttamaan oman paikkakunnan vanhempia. Tämä alkaa vauvaperheiden tukemisella, äiti-lapsi- ja perhetyön vahvistamisella, vanhemmuutta tukevien luentojen tarjoamisella, yhteisen toiminnan järjestämisellä ja monella muulla jo toiminnalla.

Rakkautta ja rajoja Lapsi tarvitsee vanhemmiltaan rakkautta, rajoja ja auktoriteettia voidakseen olla turvallisesti lapsi. Totteleminen suojaa ja ohjaa lasta. Tottelemaan oppimista lapsi tarvitsee, jotta hän voi totella auktoriteetteja mutta myös hillitä itsensä ja antaa itselleen käskyjä. Pienenä lapsi ei osaa käskyttää itseään, siihen tarvitaan vanhempia, mutta aikuisena tämän pitäisi olla hänen omassa hallinnassa. Kaikkia käskyjä ei kannata panna käskymuotoon, esim. sen sijaan, että sanomme, Ei saa heittää roskia lattialle, sanommekin ” laita roskat roskakoriin”. Käskyjä pitäisi olla etenkin kotona vain sen verran kuin aikuinen on valmis valvomaan. Niitä ei kannata toistaa kuin kerran, neuvoo paljon kasvatuskirjoja kirjoittanut sosiaalipsykologi Saara Kinnunen, sen jälkeen aikuinen menee lapsen luo ja tekee asian yhdessä lapsen kanssa ja valvoo, että käsky

tulee noudatetuksi, jotkut asiat, joiden merkitystä lapsi ei ymmärrä vaativat jopa 1000 toistoa tullakseen automaattisiksi. Tottelemisen pohjana on lapsen suhde häntä ohjaavaan aikuiseen. Jos lapsi kokee, että häntä rakastetaan, hän haluaa miellyttää aikuista, eikä asiasta synny niin helposti valtataistelua.

Tunnekasvatus tärkeää Vanhempien tehtävä on myös auttaa lasta tunnistamaan eri tunteita ja nimeämään niitä. Kun olimme muuttamassa Sveitsistä Suomeen oltuamme siellä 6 vuotta, oli silloin 10 vuotias poikamme jatkuvasti kiusaamassa 8 vuotiasta pikkusiskoaan. Eräässä tilanteessa otin pojan tiukkaan halaukseen ja sanoin:”Sinusta tuntuu varmaan pahalta kun muutamme pois täältä”: Poika rupesi itkemään ja selitti, miten pahalta tuntuu, kun joutuu luopumaan kavereistaan, maisematkin näyttivät ihan erilaisilta, kun tiesi että niistä piti luopua.” Kun pahan olon möykky saa nimen, moni kiukku laantuu. Monet tutkimukset ovat myös osoittaneet, että tämän päivän menestyjät eivät välttämättä ole ne, joilla on suuri älykkyydosamäärä, vaan joiden tunneäly on hyvin kehittynyt.

Kaikessa opettamisessa ja kasvattamisessa on pohjimmiltaan kysymys suhteesta. Sosiaalipsykologi Saara

Kinnunen toteaa, että ”Lapsen itsetunto kehittyy läheisissä ihmissuhteissa. Kun lapsesta pidetään huolta, häntä rakastetaan, hänestä iloitaan ja hänet hyväksytään, itsetunto saa hyvän kasvualustan.” Lapsi tarvitsee aikuisen palautetta, kiitosta, kannustusta, halaamista, lohduttamista, kuuntelua ja keskustelua. Liisa Keltikangas Järvisen itsetutkimuksien mukaan vahvoja lapsia kasvaa kodeissa, joissa vanhemmat ovat kiinnostuneita lapsistaan, asettavat selkeät rajat ja valvovat sääntöjen noudattamista. Tällaisissa perheissä vanhemmat uskaltavat olla vanhempia ja sanoa myös EI, mutta muistavat kiittää ja antaa myönteistä palautetta. Lapsen epäonnistumisista ei rangaista, tahallisilla teoilla on seuraamuksensa, mutta ei esim. fyysinen kuritus. Ennen on puhuttu paljon käsitteistä ”kiristys, uhkailu ja lahjonta”, maalaisjärjen käyttö vanhemmuudessa on sallittua, jopa erittäin suositeltavaa. Kasvatuskirjallisuus antaa neuvoja, mutta jos lapsi on levoton voi syynä olla yksinkertaisesti unen puute, jolloin vanhemmat voivat auttaa lasta oikeaan ryhtiin.

Kasvatusta hetki kerrallaan

Monet vanhemmat yrittävät saada kokoon laatuaikaa, jolloin voisivat tehdä lastensa kanssa jotain. Kirjailija Rick Osborne kehottaa kirjassaan; ”Älä odota, että saat ison aikasiivun

ollaksesi hyvä isä, vaan ole uskollinen kaikissa pienissä tilanteissa olla hyvä isä.” Hänen ajatuksensa nousee raamatunkohdasta ”Ole uskollinen vähässä, niin sinut pannaan paljon haltijaksi”(Matt 25:21)” Jos huolehdit pikkuasioista, suuret hoituvat itsestään, toimii taloudenhoidossa, raha-asioissa ja lasten kasvatuksessa. Kasvatustilanteet olisi kohdattava yksi kerrallaan, mutta monesti vanhempana on kiusaus sysätä asian käsittely johonkin meille sopivampaan ajankohtaan, koska emme ole valmiita vaivannäköön. Olisi parempi käyttää muutama minuutti lapsen kysymyksiin vastaamiseen silloin, kun hän tulee kysymään jotain tai antaa vaikka pieni spontaani pelihetki, kun sitä pyydetään, Näistä lapsi näkee, että hän on aikuiselle tärkeä.

Vanhemmuus haastaa omaan kasvuun

Aidon kasvattaja tuntomerkkejä on nöyryys ja itsetietoisuus: ”tunne oma tilasi, anna arvo toisillekin”. Paljon on ollut keskustelua käsitteestä ’riittävä vanhemmuus’ ja monilla vanhemmilla on syyllisyydentuntoja, kun on ohitettu joku vaihe, missä olisi pitänyt reagoida toisella tavalla. Kaikki vanhemmat epäonnistuvat jossain, mutta elämä ja varsinkin murrosikä antaa mahdollisuuden eheyttää vanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Vanhemmuus haastaa omaan kasvuun ja

tuo myös esille oman lapsuuden haavat. Mikäli vanhemmat huomaavat, etteivät itse erilaisissa ristiriitatilanteissa pysty hallitsemaan itseään vaan reagoivat liian voimakkaasti, on usein kyse oman hoitamattoman haavan oireilusta. Tällöin kannattaa ehdottomasti hakeutua yhteyteen sielunhoitajan tai muun ammattiauttajan ja terapiaryhmän esim. (Krito, Healing Room tai Arken) kanssa, missä asioita voidaan käsitellä syvällisemmin. Koskaan ei ole liian myöhäistä saada onnellinen lapsuus, mutta siitä on eniten hyötyä jälkipolville, mitä nopeammin saamme omat haavamme hoidettua.

Lähteet

Kristeri, Irene: Vahvaan vanhemmuuteen. Kirjapaja.2002
Osborne, Rick: Vanhemmuutta elämän nopeudella. Päivä Oy. 2007.
Hellsten, Tommy: Vanhemmuus, vastuullista vallankäyttöä. Kirjapaja. 2001
Svensson, Alf B.: Uskalla olla vanhempi.. Karas-Sana.
Ehyempään aikuisuuteen Salminen, Pirjo (toim): Yhdessä kasvattamaan, Kohti välittämisen toimintakulttuuria. PS-kustannus. 2005
Korhonen, Anne, Sukula, Seija: Vauvaperhetyö. PS-kustannus. 2004
Sinkkonen, Jari: Lapsen kanssa hyvinä ja pahoina päivinä. WSOY. 2006.
Tahkokallio, Keijo: Mitä tehdä leovottomille lapsille. WSOY. 2003